

પ્રકરણ-૯

અશક્ત વ્યક્તિઓ માટેની સંસ્થામાંની નોંધણી (રજિસ્ટ્રેશન) અને આવી સંસ્થાઓને અનુદાન (ગ્રાન્ટ)

સક્ષમ સત્તામંડળ (ઓથોરિટી). ૪૯.

રાજ્ય સરકાર, આ પ્રકરણના હેતુઓ માટે, સક્ષમ સત્તામંડળ તરીકે પોતે યોગ્ય ગણે તેવા સત્તામંડળ (ઓથોરિટી)ને મુક્કર કરી શકશે.

રજિસ્ટ્રેશન (નોંધણી). ૫૦.

આ અધિનિયમ હેઠળ અન્યથા જોગવાઈ કરી હોય તે સિવાય કોઈપણ વ્યક્તિ, સક્ષમ સત્તામંડળ દ્વારા આ અર્થે આપવામાં આવતા રજિસ્ટ્રેશનના પ્રમાણપત્ર અનુસાર હોય તે સિવાય, અશક્ત વ્યક્તિઓ માટે, કોઈ સંસ્થા સ્થાપી શકશે અથવા તેને નિભાવી શકશે:

સન ૧૯૮૭નો ૧૪મો.

પરંતુ માનસિક રીતે બિમાર વ્યક્તિઓની સંભાળ માટેની સંસ્થા કે જે માનસિક આરોગ્ય અધિનિયમ, ૧૯૮૭ની કલમ ૮ અથવા તત્સમયે અમલમાં હોય તેવા બીજા કોઈ અધિનિયમ હેઠળ માન્ય (કાયદેસર) લાઈસન્સ ધરાવતી હોય તેને આ અધિનિયમ હેઠળ રજિસ્ટર થવાની જરૂરિયાત રહેશે નહિ.

રજિસ્ટ્રેશનના પ્રમાણપત્રની અરજી અને તે આપવા બાબત. ૫૧.

- (૧) રજિસ્ટ્રેશનના પ્રમાણપત્ર માટેની દરેક અરજી, રાજ્ય સરકાર ઠરાવે તેવા નમૂનામાં અને તેવી રીતે સક્ષમ સત્તામંડળને કરવી જોઈશે.
- (૨) પેટા-કલમ (૧) હેઠળ અરજી મળ્યેથી, સક્ષમ સત્તામંડળે, પોતે યોગ્ય ગણે તેવી તપાસ કરવી જોઈશે અને અરજદારે આ અધિનિયમ હેઠળ કરેલા નિયમોની જરૂરિયાતોનું પાલન કર્યું છે તેવી ખાતરી થયેથી, તેણે અરજી મળ્યાના તેનું નેવું દિવસની મુદતની અંદર અરજદારને રજિસ્ટ્રેશનનું પ્રમાણપત્ર આપવું જોઈશે અને ખાતરી ન થાય, તો સક્ષમ સત્તામંડળે, જેના માટે અરજી કરી હોય તેવા પ્રમાણપત્રને આપવાનો હુકમથી ઈન્કાર કરવો જોઈશે:

પરંતુ પ્રમાણપત્ર આપવાનો ઈન્કાર કરવા માટે કોઈ હુકમ કરતા પહેલાં, સક્ષમ સત્તામંડળે, અરજદારને સુનાવણીની વાજબી તક આપવી જોઈશે અને પ્રમાણપત્ર આપવામાટે ઈન્કાર કરતા દરેક હુકમની જાણ અરજદારને લેખિતમાં કરવી જોઈશે.

- (૩) પેટા-કલમ (૨) હેઠળ રજિસ્ટ્રેશનનું કોઈપણ પ્રમાણપત્ર આપવું જોઈશે નહિ સિવાય કે જેના સંબંધમાં અરજી કરવામાં આવી હોય તે સંસ્થા, આવી સુવિધાઓ પૂરી પાડવા માટે અને રાજ્ય સરકાર ઠરાવે તેવા ધોરણો પરિપૂર્ણ કરવા માટેની સ્થિતિમાં હોય.
- (૪) પેટા-કલમ (૨) હેઠળ આપવામાં આવેલું રજિસ્ટ્રેશનનું પ્રમાણપત્ર,-
  - (ક) કલમ ૫૨ હેઠળ રદબાતલ કરવામાં આવે તે સિવાય, રાજ્ય સરકાર ઠરાવે તેટલી મુદત માટે અમલમાં

રહેશે;

- (ખ) એકસમાન મુદત માટે વખતોવખત ફરી તાજું કરી શકાશે; અને
- (ગ) રાજ્ય સરકાર, ઠરાવે તેવા નમૂનામાં અને તેવી શરતોને ધીન રહીને રહેશે.
- (પ) રજિસ્ટ્રેશનનું પ્રમાણપત્ર તાજું કરવા માટેની અરજી, કાયદેસરતા (માન્યતા)ની મુદત પુરી થાય તેના ઓછામાં ઓછા સાઈઠ દિવસ પહેલા કરવી જોઈશે.
- (દ) રજિસ્ટ્રેશનના પ્રમાણપત્રની નકલ, સહેલાઈથી દેખાય તેવા સ્થળે સંસ્થાર દ્વારા પ્રદર્શિત કરવી જોઈશે.
- (૭) પેટા-કલમ (૧) અથવા પેટા-કલમ (૫) હેઠળ કરેલી દરેક અરજીનો નિકાલ, રાજ્ય સરકાર ઠરાવે તેટલી મુદતની અંદર સક્ષમ સત્તામંડળે કરવો જોઈશે.

રજિસ્ટ્રેશન રદ બાતલ કરવા બાબત પર.

- (૧) સક્ષમ સત્તામંડળને તેમ માનવાને કારણ હોય કે કલમ ૫૧ની પેટા-કલમ (૨) હેઠળ આપવામાં આવેલા રજિસ્ટ્રેશનનું પ્રમાણપત્ર ધરાવનારે,-
  - (ક) પ્રમાણપત્ર આપવા માટે અથવા તેને ફરી તાજું કરવા માટે કોઈ અરજીના સંબંધમાં મહત્વની વિગતોમાં અસ્પષ્ટ અથવા ખોટું હોય તેવું નિવેદન કર્યું હોય; અથવા
  - (ખ) જેને ધીન રહીને પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવ્યું હોય તેવા નિયમો અથવા કોઈ શરતોનો કોઈ ભંગ કર્યો હોય અથવા કરાવ્યો હોય, તો તે આવી તપાસ કર્યા પછી, પોતે યોગ્ય ગણે તેમ હુકમથી, પ્રમાણપત્ર રદબાતલ કરી શકશે:
પરંતુ રજિસ્ટ્રેશનું પ્રમાણપત્ર શા માટે રદબાતલ કરવું જોઈશે નહિ તેવું કારણ દર્શાવવા માટે, પ્રમાણપત્ર ધરાવનારને (ધારકને) તક આપવામાં આવે ત્યાં સુધી આવો કોઈપણ હુકમ કરવો જોઈશે નહિ.
- (૨) પેટા-કલમ (૧) હેઠળ સંસ્થાના સંબંધમાં રજિસ્ટ્રેશનનું પ્રમાણપત્ર રદબાતલ કરવામાં આવ્યું હોય, ત્યારે આવી સંસ્થા, આવા રદબાતલની તારીખથી કાર્ય કરવા માટે બંધ થશે:
પરંતુ રદબાતલના હુકમ વિરુદ્ધ કલમ ૫૩ હેઠળ અરજી કરવાની હોય, ત્યારે આવી સંસ્થા નીચેના કિસ્સામાં કાર્ય કરવા માટે બંધ થશે,-
  - (ક) આવી અપીલ દાખલ કરવા માટે ઠરાવેલી મુદત પૂરી થયેથી તરત જ કોઈપણ અપીલ રજૂ કરી ન હોય ત્યારે; અથવા
  - (ખ) આવી અપીલ રજૂ કરી હોય, ત્યારે પરંતુ અપીલના હુકમની તારીખથી રદબાતલના હુકમને સમર્થન આપ્યું હોય.
- (૩) સંસ્થાના સંબંધમાં રજિસ્ટ્રેશનનું પ્રમાણપત્ર રદબાતલ થયેથી, સક્ષમ સત્તામંડળ એવો આદેશ કરી શકશે કે આવા રદબાતલની તારીખે આવી સંસ્થાથનો સહવાસી હોય તેવી કોઈ અશક્તવ્યક્તિને—
  - (ક) તેની અથવા તેણીના માતાપિતા, જીવનસાથી (પતિ અથવા પત્ની) અથવા યથાપ્રસંગ કાયદામાન્ય વાલી હોય તેના કબજામાં પાછી આપવી જોઈશે; અથવા

- (ખ) સક્ષમ સત્તામંડળ દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરેલી બીજી કોઈ સંસ્થા ખાતે તબદીલ કરવી જોઈશે.
- (ઝ) આ કલમ હેઠળ રદબાતલ કરવામાં આવે તેવું રજિસ્ટ્રેશનનું પ્રમાણપત્ર ધરાવતી હોય તેવી દરેક સંસ્થાને, આવા રદબાતલ પછી તરત જ સક્ષમ સત્તામંડળને આવું પ્રમાણપત્ર સુપરત કરવું જોઈશે.

અપીલ. ૫૩.

- (૧) રજિસ્ટ્રેશનનું પ્રમાણપત્ર આપવા માટે ઈન્કાર કરતા અથવા રજિસ્ટ્રેશનનું પ્રમાણપત્ર રદબાતલ કરતા સક્ષમ સત્તામંડળના હુકમથી નારાજ થયેલી કોઈ વ્યક્તિ, રાજ્ય સરકાર ઠરાવે તેટલી મુદતની અંદર આવા ઈન્કાર અથવા રદબાતલ કરવા સામે રાજ્ય સરકાર જાહેર કરે તેવા અપીલ સત્તાધિકારીને અપીલ કરી શકશે.
- (૨) આવી અપીલ અંગેનો અપીલ સત્તાધિકારીનો હુકમ આખરી રહેશે.

કેન્દ્રઅથવા રાજ્ય સરકાર દ્વારા સ્થાપવામાં અથવા નિભાવવામાં આવતી સંસ્થાઓને અધિનિયમ લાગુ ન પડવા બાબત. ૫૪.

આ પ્રકરણમાંનો કોઈ મજકૂર, કેન્દ્ર સરકાર અથવા રાજ્ય સરકાર દ્વારા સ્થાપવામાં અથવા નિભાવવામાં આવેલી અશક્ત વ્યક્તિઓ માટેની સંસ્થાને લાગુ પડશે નહિ.

રજિસ્ટર થયેલી સંસ્થાઓને સહાય. ૫૫.

સમુચિત સરકાર, તેની આર્થિક ક્ષમતા અને વિકાસની મર્યાદાની અંદર સેવાઓ પૂરી પાડવા અને આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ અનુસાર યોજના અને કાર્યક્રમોનો અમલ કરવા માટે, રજિસ્ટર થયેલી સંસ્થાઓને આર્થિક સહાય આપી શકશે.